

~~19-9-9~~
~~212~~

~~К-32~~

Ер. КВИРИНГ

Коми-3

11-143

Тувсов кӧза

(О ВЕСЕННЕМ СЕВЕ)

126/196

ИНВ. № 2870.

Г.П.Б-ка обяз. экз.
Лнгр. 1930 г.
Акт № 1368

Мӧскуа
ССРС-са јозјаслӧн
Шӧрса ыга лезан ин
1 9 3 0

ИНВ. №

o
a
V
u
T
a
b
u
v
o
ra
j
p
t

ТУВСОВ КӨҒА, КУЛАКЈАСКӨД КОҒАГӨМ-дА.

Тавога тувсов көға став көғаыс
оржалө: уна вын-ебөс лоө пунктөма
тавога тувсов көға бура нуөдны.
Тувсов көғасајын сиктса овмөс бур-
одөм. Фабрик-заводјасын во-чөж
тмоза јона ужалөны, пыр сені стра-
да, а сиктјасын страдаыс сөмын ту-
ыссаң арөз. Промышленностын-кө
қыс торксылас, лібө мыјвөснакө
утдыласны ужавны, секи најө во-
бөгөрөн коркө ужавтөм кадсө вер-
тајтасны. Сиктса овмөсын сизі он
сч. Кадын-кө он көз, сизі і вошө
јө: сор көғаыс бурыс нем абу.

Сывөсна тувсов көға-кежлө зев
ермасөмөн колө лөсөдчыны, медым
дтор вөлі дастөма, лөсөдөма кө-

за-кежлө, мед тувсов көза план ка-
дын ставнас лоо вөчөма. Пыр колө-
төдвылын кутны сиктјасын выл олөм
лөсөдөм, социализма олөм течөм.

Тувсов көза кампаңне пондас
мунны чорыд классөвеј коc-дырјі.
Сиктјас выл туж-вылынөс. Отторја
воссалөны гырыс социалистическеј
овмөсјас — совхозјас. Гөл да шөр-
коддем крестана отувтчалөны кол-
хозјасө. Емөс-нын зоң рајјонјас,
округјас-і, котыртчөмаөс. Совет
власт быднөгөн отсасө котыртчөм
овмөсјаслы јонмыны да нөшта ыжды-
ны да бурмыны.

Сиктса ужалыс крестаналөн выл-
нога олөмө вужөмыс вывті мустөм
кулакјаслы, сизі ескө і пазөдасны
став колхозсө, да оз вермыны. Онөз
кулакјас ужөдісны ас-вылас гөлјасөс
да шөркоддемјасөс — быт вөлі уж-
ав, јөрман-да. А кор гөлјас шөркод-
демјаскөд отувтчасны, отвылыс пон-
дасны мөдамөдыслы отсасны, секи
најө кулаксыд оз-нын јөрмыны, оз

шедöдчыны сijö кабырö. Кулакјас сijö тöдöны, сывöсна i пiңсö точöдöны сöвет власт-вылö, медса-ңин колхозјас лöсöдöмыс. Зilöны быдногөн торкны лöсöдавны öтувтчöмјас. Некущöм бур тор выль олөм лöсöдöмын сöвет властлөн абу кулакјас-серти, быдлаын најö зүгöны, торкöны.

Медвојдөр, кулак оз көз став мусö, мукöдöс сы-вылö велöдö-i. Гөлјаслы да шөркөдөмјаслы долö: „Чинтыгöј көзанад, енö уна көзöј. Вес трудныд вошас. Арнас, öткөд, став һаңтö мырдөласны“.

Ташöм кулак-сорни колö зикöз бырöдны, кулакјаслыс каличавны вомсö. Быдөн зев бура тöдöны, мыл сöвет власт быдногөн отсалö гөлјаслы да шөркөдөмјаслы овмөссö кыпöдны. Һаң заптiгөн мырдөалисны һаңсö сöмын кулакјаслыс, кодјас һаңсö зөбöны, кодјас көсјöны бырöдны сöвет власттö шыгјөдöмөн.

Вывті чорыда кулак косасө колхозжаскөд. Уна колхозникөс-нын вичны, уна колхоз сотисны, уна колхозлыг ембурсө шыкөдисны. Локногөн-кө колхозос оз вермы, кулак секи ручө пөртчө: сујсө колхозас да колхоз олөмнас вескөдлө — һөж-жөникөн колхозсө пыщкөссаңыс пазөдө.

Тащөм пеж кулацкеј ужлы воча колө сувтны тувсов көза-дырјі өт-увтчөмөн став колхозниклы, гөл да шөркөддем крестаналы-да.

Медым бура нуөдны көза кампаңне, сы гөгөр колө суртны став ужалыг массасө. Быд гөл да шөркөддем крестанинлы колө төдны кушчөм ужалас кампаңне воңын, мыј колө вөчны, медым ставныс кужасны отсасны кампаңне нуөдиг.

ТУВСОВ КӨЗА-КЕЖЛӨ ЛӨГӨДЧӨМ.

Тавоса тувсов көза позө зев бура нуөдны. Колан во һаңзаптөм һужалис тулысөзыс, көнсурө гөра-кө-

җа-дырҗыс сiҗӧс нуӧдiсны. Таво партија да совет власт тӧждӧн пӧштi став райјонас-нiн наңзаптӧмыс ештӧма, 1929-д вога декабр-кежӧ ештӧдiсны. Сiҗ-кӧ инӧ, кӧҗа-кежлад тӧвнас-на поҗӧ вӧли лӧсӧдчыны, термастӧг, бура мӧвпалӧмӧн.

Медым тувсов кӧҗа план лоӧ вӧчӧма ставнас, сiҗӧ плансӧ колӧ тӧдны быд колхозын, быд ӧтувтчӧмын, быд сiктын. Быд колхозын, быд ӧтувтчӧмын, быд грездын колӧ тӧдны мыҗ налы вӧчны тувсов кӧҗа-дырҗi, ыҗыд-ӧ отсӧг налы сетӧны контрактатција-вылӧ, машинаҗас-вылӧ, миңерала мувынсӧданҗас-вылӧ да с. в.

Быд сiктын щук колӧ гӧгӧрбок бура видлавны да тӧдмасны мыҗ налы шуӧма вӧчны.

Колан воҗас-серти ми адҗам, мыҗ сiҗi сорнитӧм, бӧрҗӧдлӧм, план вӧчӧм-да кӧҗа кампанеӧ унҗык гӧл да шӧркоддем крестанаӧс кыскӧны.

СЕЛСОВЕТЈАСЛЫ, РАЈСПОЛКОМЈАС- ЛЫ-ДА КОЛӨ ВЕКӨДЛЫНЫ КӨЗА КАМПАҢНЕ УЖӨН.

Зев колантор, медем рајсполком-
јас, селсоветјас-да, лучкі векөдлас-
ны көза кампаңне ужөн. Селсовет-
јас-бердын ужалыс производственней
совещанънејаслы ужсө зев бура ко-
лө лөсөдны, өнөз најө омөла ужа-
лісны. Медвојдөр колө производ-
ственней совещанънејассө паскөдны,
содтыны сетчө представітелөс кол-
хозсаң, батракјассаң, селскохожај-
ственней кружокјассаң, том креста-
на велөдчан школајассаң (ШКМ),
мукөд оргаңизатсіјајассаң-да. Сел-
совет-бердса совещанънејас колө чу-
көртлыны щук быд кык вежонын
өтчыд, а рајсполком-бердын — өт-
чыд быд төлысын. Сөмын сізі ужа-
лөмөн сіктса производственней со-
вещанънејас вермасны бура лөсөдны
көза кампаңне уж, пондасны төдны

кушом организатсја кызі ужалө,
кытчө колө личкыштны.

Колан војас петкөдлісны, мы
ыжыд бур көза кампаңнејас нуөдіг
агроуполномоченнејјассаң. Сөмын
колө бур вежөра суг јөзөс сетчө
бөрјыны да пыр візөдны најө уж-
-бөрсө. Агроуполномоченнејјасө ко-
лө бөрјыны возмөстчыс гөл да шөр-
коддем крестанаөс, кодјас пессө-
ны овмөс бурмөдөм-понда, кодјас
зілөны кыскыны сиктсө социализма
олөмө. Медем агроуполномоченнеј-
јаслы кокніджык лоө вескөдлыны
крестанаөн, агроуполномоченнејјасө
колө велөдны курсјас-вылын. Агро-
ном кіподулын велөдчөмөн агро-
уполномоченнејјас велаласны пырт-
ны олөмө агрономическеј наука да
техніка, велөдчасны щөщ коопера-
тивјас да колхозјас котыртавны.

Быд рабочеј-крестанінлы колө
төдны, мыј 1930-д вога тувсов кө-
за кампаңне јона јансалө колан во-
га кампаңнејасыс. Колан көза кам-

панъејас сөмын көза-понда і төжды-
лісны. Локтан тувсов кампанъе во-
зын мог быд боксаң сиктса ов-
мөс бурмөдны, медса-нын скөтвиқөм.
Скөтыд мијанлы зев колантор, а бөрја
војасын скөтвиқөмын уна ковтөм
тор ем. Колө најөс бырөдны.

**Лучки тувсов көза нуөдөмөн отсалас
сіјө ковтөм торјассө бырөдны.**

КУЩӨМ БУРЈАС ЛОӨНЫ КӨЗА КАМПАЊЪЕЫГ.

Мыј вөчны көза кампанъе-дырји?
**Medvojдөр колө паскөдны да јон-
мөдны сиктјасын өтүвтөм овмөсјас.**

Став совхозын (Ҷернотрест, Сов-
хозцентр, скөтвиқанын-і) көза му
шуөма ваяөдны 17 мільон гектарөз.
Төдөмыс, сіјө оз ставнас понды
көзсыны, мыјкөмында сурас скөт-
улө. Совхозјасын тулысын көзасны
3 мільон гектар му. 6 мільон гек-
тар лөсөдасны көзны мөд во-вылө.

Medса јона тулысын колө паскөд-
чыны колхозјасөн. Гөлјас шөркод-

демјаскөд зіла котыртчалоны. Зон областјасын лооны дорвыв колхозјас (Војвыв Кавказын, Ңижнеј да Среднеј Волга-пөлөн-да). РСФСР 1930-д воын дорвыв колхозаыс лоө 300 райјон, 90 процент гөл да шөркоддем крестанаыс лоө котыртөма.

Колхозјас, шуім-һин, зев чорыд классөвеј ког-дырјі котыртчалоны. Сывөсна зев суга колө овны, јона віңны колхозјасөс. План-серті колхозјасын тулысын колө көңны 30 млн га му, којмөд јукөңгыс уна, мыјда көңсас Сојуз пастаын. Вывті ыжыд план сіјө, но вөчны шук позө.

Совхозјас да колхозјас гырғалөмөн, торја гөл да шөркоддем крестана овмөсјас бурмөмөн-да, көңа площадь codö. План-серті тувсов көңаулө муыс codö 15 процент. Совхозјасын тувсов көңа codö кык да жыныс уна; важ колхозјасын—вітөд јукөныс мында, а став колхозас өтлаын—8 мында. Торја олөмјасын тувсов көңа codас 6 процент.

Медуна көза му содас ҺаҺа рай-
jonjасын (Украина, Һижнеј Волга,
Вojвыв Кавказ). Медуна содoмыс
лоo шобдиулын (5 јукoныс), сесса
сахар cвеклоулын (3 јукoныс), сес-
са шабдиулын (12 процент).

**Көза муoн содтыcөм-моз-жө шуo-
ма содтыны скөтөн.**

Гырыс гура скөт содас $4\frac{1}{2}$ про-
цент мында, ыж—5%, порс—28%.
Тази содoмыс лоo, збылыс-кө cө-
лөмыс кутчисамo скөтвицөмo. Төв-
јасын, көрымтөмла уналаын скөтсө
начкoны. Гөлјаслы да шөркофдем-
јаслы колo отсавны скөтсө вицны,
сетны налы тырмымөн көрым.

Өни-жө колo бостчыны содтыны
скөт колхозјасын. Кулакјас, медем
падмөдны гөлјасөс да шөркофдем-
јасөс отувтчөмјасыс, медем торкны
социализма олом лөсөдны, гөлјаслы
да шөркофдемјаслы колхозас пыр-
төз щөктөны скөтсө начкавны. „Нач-
кысан-кө-пө, көф аслыд мыјкө ко-
лыштас. Колхозыс пазалас-да, он ку-

шөн кол. Ловја скөтөн-кө колхозад пыран, мырдаҥасны сийөс, јөв һи выј он адзыв. Јөвсө пондасны карёыстыны. Вөвјасыд колхозад оз ковны-дај, мед сөвет власт машинајас да тракторјас лөсөдө“.

Тащөм лок сорнијас зикөз колө бырөдны. Колө пессыны мед колхозјасын скөтјассө отувталасны, а оз начкавны. Косаҥөмөн колө дугөдны скөт начкалөм.

Медым сиктјасын бура вермасны нуөдны көза кампаңне, лоө ыстөма сетчө мувиҥужалан машинајас, тракторјас-да. 1930-д воын лоө пыртөма сиктө 25 сурсыс уна трактор. Тулыснас мувиҥужалан машинајас разөдасны 200 мильон шайт дон. РСФСР лоө разөдөма 400 сурс тонна миңерала мувынҥөдан.

Сојуз паҥтаын лоө лөсөдөма 100 машина тракторнеј станција, 100 кымын кооперативнеј машина тракторнеј колонна-да.

Уна-нин тајо нинөмабувылад, а
век-на-жө абу тырмымөн став кол-
хозыслы. Сывөсна вөвјасыд јона-на
коланөс. Колхозјаслы сјјө колө төд-
ны да віңны вөвјасөс. Колө лөсөдны
вөла да машина сора да трактор да
вөла сора станціјас.

Быд грездын, рајжонын, округын
колө бостны лыд-вылө (на учот) став
мувің ужалан көлујсө, чукөртны
најөс, жугавлөмјассө зөңтавны.

Міјан промышленностыным зев
өдјө кыпалө-бурмө. Сіктса овмөс
сытујөд бөрын вөлі. Сөмын колан
вогаң вежсіс: колан вогаң сіктса
овмөс воғө мөдөдчіс, ыжыда тувт-
чалө быд вожөд.

Коммунист партијаөн нуөдан про-
мышленност бурмөдан уң регыдөн
вежас сіктса овмөстө: посны торја
овмөсјас өтувтчасны гырыс, јон овмөс-
јасө. Лучкі вескөдлөмөн колхозјас лө-
сөддіг, колхозјасыс лөоны подувтасөн
соціализма олөм течігөн сіктјасын.

Тувсов көза кампаһне, пөс сөлө-
мөн-кө бостчыласны сійө уңө рабочеј
класс, колхозчыкјас, гөл да шөркөд-
дем крестана-да, уна выль колхозјас
содтас, јона кыпөдас өіктса овмөс.

Главжит № А-60081

Заказ № 621

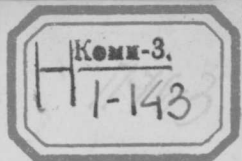
Тираж 4000 экз.

Книжн. ф-ка Центризд. Народ. СССР. Москва, Шлюзовая наб., 10.

М

11305

Доныс 5 ур.

На зырянском наречии яз. коми

Эр. КВИРИНГ. О весеннем севе.

Перевод А. ЧЕУСОВОЙ

ЦЕНТРИЗДАТ НАРОДОВ СССР

Москва, центр, Никольская, 10

Коми-3

1-143.